

M. A. M. RENES—BOLDINGH

DE STEM IN DEN NACHT

Er was een verloren vader. Zoo één, die 't had aangedurfd om zijn vrouw en vijf kinderen vrijwel onverzorgd achter te laten, ten einde zelf den altijd verder lokkenden vrijheidswaan te volgen. En 't was nog wel zijn kleine kindvrouwje, dat hij achterliet, nadat 't hem eerst, na veel gloeiende liefdesbetuigingen, gevolgd was uit 't verre zonneland naar 't ontnuchterende Noorden. Waar ze, zonder eigen familie en vrienden, geheel op haar man aangewezen was.

Met regelmatige tusschenpoozen van anderhalf jaar waren hun vijf kinderen geboren. Bij de eerste drie had hij voldaan gelachen en gezegd, dat 't goed ging zoo. Want met minder dan zijn broer wilde hij 't niet doen. En daar werd, bij de geboorte van kindvrouwjes derde, de zevende verwacht.

Maar in den tijd, die aan de geboorte van 't vierde kindje voorafging, was de groote verwijdering begonnen. Vaak ging de vader weg van huis, weken achtereen soms, met totale verwaarloozing van zijn zaken, en als hij dan eindelijk weer eens te voorschijn kwam, maakten het voortdurende kindergeschrei en de moeilijkheden van het aanstaande moederschap hem zoo korzelig, dat hij zoo spoedig mogelijk weer wegtrok, of zijn toevlucht zocht in bijna waanzinnige driftbuien en onredelijk harde slagen.

Enkele jaren kon 't zoo nog doorgaan; een vijfde kind werd nog geboren, maar toen ook scheen z'n tehuis den vader zulk een jammerlijke gevangenis geworden, dat hij 't ontvluchtte om, nu voorgoed, zijn zwerversnatuur te volgen.

Zoo was de laffe oplossing gekomen van een samenleven, dat onmogelijk geworden was en op den morgen van de verdwijning voelde 't vrouwje slechts een onmetelijke opluchting, alsof een zware nachtmerrie van haar afgewenteld was. Daarna, bij 't volkomen ontwaken, kwamen de zorgen voor de toekomst; want een kort, achtergelaten briefje vertelde wel, dat hij zoo niet voortleven kon en dat hij dus aan zichzelf verplicht was, andere wegen te zoeken, doch van financiëele aangelegenheden meldde 't niets. Hij wist ook

M. A. M. RENES—BOLDINGH

niet, waarheen hij gaan zou, en 't was niet waarschijnlijk, dat hij spoedig iets van zich zou laten hooren. Dat stond in het briefje en het was gemakkelijk te begrijpen, dat uit 't „niet spoedig” wel „nimmer” groeien zou, en dat 't waarschijnlijk ook zoo bedoeld was. Van 't toch reeds karige gereede geld, was verreweg 't grootste deel meegenomen, en ook dat sprak duidelijk van het onheelbare van de breuk en van 't onvruchtbare van iedere poging tot terugroepen. Dat laatste weigerde 't kleine vrouwtje trouwens ook met alle koppigheid van haar beleedigde zuidelijke natuur. Wie zóó kan handelen, wil immers werkelijk verloren zijn en degene, die achterblijft, doet verstandig, zich een weg door het leven te banen, zonder met een mogelijken terugkeer, of hulp zelfs maar rekening te houden. Zoo spoedig mogelijk richtte de moeder, met behulp van vermogende vrienden, een pension op, in een grootere seizoenplaats. Een pension, dat afwisselend slecht en tamelijk goed ging, en waarin de kinderen de jammerlijke schaduwen van fatsoenlijke armoede en de wonderlijkste sprankelingen van snel verdanen welstand leerden kennen. Een piano werd gehuurd in betere dagen, en weer weggehaald na weken van tegenslag. Zwierig meubilair werd aangeschaft op hoop van deftige huurders, maar het afbetalen was één lange lijdensweg, en de regelmatig keerende termijndagen werden tot schrikbeelden voor het heele gezin.

Maar toch werd de toestand nooit zoo kritiek, dat ze in 't groote huis niet zouden hebben kunnen blijven wonen.

Aan den grootsten nood werd altijd door ongedachte wendingen een blij einde gemaakt, en daar de kinderen opgegroeid waren in den min of meer sentimenteel romantischen geest, die hun moeder zeer sterk eigen was, zonder een mogelijk tegenwicht van den vader, en vermengd met een soort van blijmoedig gelooven in Gods liefdevol bestuur, leerden ze langzamerhand begrijpen, dat zij allen met elkaar in Gods bijzondere gunst stonden.

Immers, hun eigen vader, de aangewezen verzorger, was zondig weggelooopen van zijn taak. Wat was er nu heerlijker en geruster, dan te weten, dat God zelf die taak had overgenomen en nu door allerlei gelukkige uitkomsten blijk gaf van Zijn trouw.

90

DE STEM IN DEN NACHT

Maar de verloren vader was hun altijd als zoodanig bijgebleven. Zoo was hij meegetrokken in 't pension, en onder dat opschrift, om zoo te zeggen, werd er steeds aan hem gedacht. Dat was zoo gekomen sedert, na 't gewone Bijbellezen-na-tafel, waarbij de gelijkenissen van al 't verlorene aan de beurt waren, Ben, de oudste, die toen twaalf jaar was, bij wijze van verrassende ontdekking meedeelde: „En *wij* hebben een verloren vader, hè mama?” Waarop 't mamaatje haar verwerkte handjes met iets van voldoening op den gesloten Bijbel te zamen had gelegd en geantwoord had: „Ja, kinderen, wij hebben een verloren vader.”

Zijn levensgroot geteekend portret hing boven 't eenvoudig dressoir in de huiskamer; een sensitief gelaat met volle lippen en een vreemde uitdrukking in de oogen, als van een in 't nauw gejaagd dier. Sedert de eerste dagen van verlatenheid had de moeder ook niet opgehouden met haar kinderen te spreken over hun vader, op een wijze, die half zijn diepe verdorvenheid toegaf, maar voor de andere helft vol was van nog restende liefde voor den ondanks alles geïdealiseerden verlorene.

Zoo waren de jaren voortgegaan. De kinderen hadden, in groote afhankelijkheid voor hun vroeg grijze moedertje, al heel jong wegen gezocht om haar zorgen te verlichten.

De oudste twee, jongens, waren in den handel tamelijk vooruitgekomen. De oudste was zelf al getrouwd en vader van een kleine rozige baby, het wonder van de familie. De dochter, die op de jongens volgde, was onderwijzeres geworden, de daaropvolgende typte op een kantoor, en alleen de jongste zoon verdiende nog niets, doordat hij zijn dagen op de schoolbanken doorbrengen moest.

Voor al voor de Kerstdagen gold 't als vaste regel, dat allen samen kwamen in moeders huis en in die dagen heerschte er, behalve een gulle overvloed van geschenken en lekkernijen, een geestelijke vreugde-opwindning in 't huis, die zijn hoogtepunt vond in 't zingen van Sankey- en Heilsliedereren rond den verlichten Kerstboom.

Dan kwam ook telkens de verloren vader weer ter sprake, die werkelijk nimmer meer iets van zich had laten hooren. En menigeen onder de kinderen, die trouw elken avond den vader gedacht in 't

M. A. M. RENES--BOLDINGH

gebed, hoopte heimelijk, dat God tijdens zulke Kerstsamenkomsten de gebeden verhooren wilde en den verloren vader naar huis terug zou brengen. Hoewel ze zich nooit réaliseerden, hóé die thuiskomst eigenlijk zou zijn, en ze zich voorts door het voortdurend níét verhooren van die gebeden, hun Kerstvreugde nog niet voor een klein deel lieten ontnemen.

„Op Gods tijd,” konden ze denken, en dat zooveel te gemakkelijker, daar geen groote, verlangende liefde ’t geloof vooruit wilde snellen, om vóór Gods tijd den verwachte naar huis te halen.

Op één van die Kerstreunies was ’t, dat Ben, de oudste, veel te vertellen had. Een zakenvriend, dien hij overigens zelden ontmoette, had hem gevraagd, of dat een familielid was, die in Australië op een schapenfarm zat, maar van plan was naar Amerika over te steken, en die precies denzelfden naam droeg als Ben. Uit ’t verdere gesprek had Ben begrepen, dat de bedoelde persoon niemand anders kon zijn dan zijn vader en na veel informeerden bij verschillende bureau’s, was hij ’t nieuwe Amerikaansche adres van den verloren vader te weten gekomen en had aan hem geschreven.

„Ik heb hem alles geschreven, mama, hoe ’t ons gegaan is, sedert hij wegliep. Ook, dat hij nu grootvader is, en dat we nog steeds aan hem denken en voor hem bidden. Ans heeft den brief gelezen, en je vond hem goed, niet Ans?” ’t Jonge vrouwtje knikte van ja. Ze kwam te zelden met haar schoonfamilie in aanraking om hun sfeer heelemaal aan te voelen, maar ze hield van hen om hun gulle hartelijkheid en hun blijmoedig kinderlijk gelooven. En dat Ben aan zijn vader geschreven had, nu hij eindelijk diens adres wist, was voor haar de meest begrijpelijke zaak van de wereld.

„En? . . .” vroeg ’t grijze mamaatje gespannen.

„Geen antwoord gekregen,” zei Ben. „Misschien schrijft hij nog wel eens terug, later . . . maar misschien ook niet.”

„Schrijven doet hij niet,” besliste de moeder. „Nee, dat doet hij niet. Hij is koppig! O, kinderen, jullie weet niet, hoe koppig hij is. Al wilde hij schrijven, dan nóg zou hij het niet kùnnen. Zijn koppigheid zou ’t hem beletten. O, ik ken hem zoo goed; dóór en dóór ken ik hem!”

DE STEM IN DEN NACHT

„Misschien komt hij wel hier.” Als een vuurpijl kwam 't gezegde schuin achter den kerstboom vandaan, waar 't typistetje in een heel leien stoel had zitten luisteren en droomen; een heele serie vonken spatte onmiddellijk op.

„Stel je voor!” „Verbeeld je!” „Hij zal wel veel veranderd zijn!” „Ook grijs geworden natuurlijk.” „Net als ons moedertje.” Ben gaide haar eens over de zilverglanzende lokken; sedert hij begreep, had hij een bijna vereerende liefde voor zijn moeder opgevat en kon niet laten die te toonen. „Mamaatje?”

Maar 't grijze moedertje zat in gedachten voor zich uit te staren naar andere dingen, dan die om haar heen zich bevonden. Voorbije dagen zag ze, waarin de eene last zich op den anderen stapelde en waarin haar vrouw- en moeder-zijn met voeten getrapt werd. Veel van wat ze toen niet begreep, en slechts probeerde te aanvaarden, was haar nu duidelijk geworden. De heele fatale karakteraanleg van haar man, met z'n ongebreideld egoïsme, dat voortdurend nieuwe zinnenprikkeling eischte, stond haar voor oogen. Hij terug? Maar hoe! Hoe had hij geleefd! Wat was er van zijn ziel en zijn lichaam geworden in al die jaren van zwerven! En dan — hij was volgens alle wetten haar meester nog; een scheiding was nimmer uitgesproken, en zijn naam was ze blijven dragen. Wenschte ze hem terug?

„Mama, wat zou u doen, als vader terugkwam?” Ben raakte haar arm even aan en ze schrikte er van op.

„Ik zou hem goed ontvangen, kind,” klonk 't zacht terug, en op haar wangen kwam een blosje, als schaamde ze zich, dat haar hart 't zóó van haar verstand gewonnen had.

„Kom, laten we zingen,” zei ze opstaande, en rond de piano gegroept, zongen ze samen de geliefde verzen van verlorenen, die thuis komen en hun hart den Heiland geven.

„We moeten voor hem bidden blijven,” zei bij 't goenacht zeggen op 't bovenportaal de moeder. „God kan iederen verlorene terugbrengen, en hem ook.”

In dien nacht, kort na 't middernachtelijk uur, gebeurde 't, dat fel

M. A. M. RENES—BOLDINGH

en luid de huisbel overging. Alle moderniseeringen ten spijt, was nog steeds de oude koperen trekbel in eere gebleven en 't geluid daarvan sloeg zóó gebiedend door de stilte van 't slapende huis, dat allen er door wakker schrikten, zich na 't eerste oprichten-in-bed in twijfel afvragend: „werd er nu wezenlijk gebeld, of droom ik zoo duidelijk?”

Eén voor één werden de slaapkamerdeuren zachtjes geopend en verschenen fantastische gestalten op 't flauwverlichte portaal. Mamaatje in een lila peignoir met veel witte donsrandjes afgezet en op dito pantoffeltjes; 'n zijden doekje luchtigjes over 't hoofd geslagen, deels om tocht te weren, deels ook om de vele papillotjes te verbergen. De beide meisjes hadden zich gehuld in wijde, vuurroode gewaden, en schuchter, achter haar man, stond Ben's vrouwtje met een badmantel over haar lange nachtjapon. De zoons vertoonden zich in hel gestreepte pyama's met verwilderde haren, en allen rilden ze van 't plotselinge ontwaken.

Even moest er krijgsraad gehouden worden. Want, hoewel niemand 't woord uitsprak, wisten ze zich allen vervuld van één gedachte: „daar is hij! de verloren vader!”

„Opendoen?” „Ja, opendoen.”

„Ben, jij bent de oudste, jij 't eerst de trap af.”

„Wacht even,” zei Ben, zich halverwegen omkeerend op de draai-trap. En met een wonderlijk diepen klank in de stem zich tot zijn moeder wendend: „Mama, als hij 't is, wat dan! U is de baas hier in huis; ù moet 't zeggen.”

„Hij zal welkom zijn,” klonk 't bijna plechtig. Daarop liep Ben, terwijl de vrouwen, bevend van zenuwspanning, een zitplaatsje op de bovenste traptreden zochten, de trap af, gevolgd door zijn beide broers en opende 't kleine kijkraampje halverwegen de deurhoogte. Donkere, donkere nacht, en op de stoep niemand te zien. Een vloed van wintersche koude sloeg den jongens in 't gezicht, zoodat ze onwillekeurig den kraag van hun slaapjasje beschermend dichthielden voor hun keel.

„Ben, zeg dan wat,” klonk een dringend gefluister van de schemerige boventrap. „Vraag dan, wie er is.”

94

DE STEM IN DEN NACHT

En Ben, door 't kleine venstertje: „Is er iemand? hé!! is er iemand?” Geen antwoord volgde. Toen probeerde Ben: „Wie is daar?” Winterse nachtsilte.

„Ben, misschien durft hij niet antwoorden,” klonk 't zacht uit de vrouwenafdeling, waarop Ben begreep, dat hij open kaart moest spelen met dien daar op de stoep.

„Is u 't, vader?” Nog geen teeken van leven.

„Misschien heeft hij z'n Hollandsch vergeten. Ja, dat zal 't zijn, hij kent alleen nog maar Engelsch. Denk eens aan, zooveel jaren in Australië en Amerika.”

Dat bedacht 't grijze moedertje, die zich de nagels in de handpalmen drukte van spanning en onderwijl nadacht over de thee en 't brood met vleesch, dat ze den verlorene voorzetten zou.

„Ben, vraag 't in 't Engelsch,” klonk een zusterlijk bevel van boven. En weer kromde Ben z'n lange gestalte zóó, dat hij door 't venstertje spreken kon. „Is it you, father?” En weer volgde er geen antwoord. „O God, o God, wat moet dát zijn,” barstte plotseling 't grijze moedertje uit. „Doe de deur open, Ben, misschien ligt hij daar, misschien is hij ziek, of flauw gevallen.”

Drie jongenshoofden spiedden door de geopende deur 't smalle zij-entree af. Fred, de jongste, kwam nog snel met een zaklantaarn aandrigen. Rillend in hun veel te dunne slaappakken belichtten ze 't tuinpad en de struiken, maar er was niets, absoluut niets te bespeuren. „Er is niets,” zei Ben kortaf en deed de deur achter z'n broers weer op 't nachtslot.

„Raampje ook maar sluiten?” vroeg hij, opziende naar de trap-hoogte. „Mama?” „Mij! laat mij nog probeeren.” „Mama, u wordt ziek hier voor 't raampje! Mammaatje!”

Veel gewapper van lila plooiën, witte deinende donsrandjes en een grijs papillotten-hoofdje, dat zich bijna door 't nauwe venstertje wrong. „Ben, dear! are you there? You will be welcome, Ben!” klonk 't bevend en onwezenlijk in de vreemde taal.

Maar de nachtsilte werd door geen antwoordende menschenstem verbroken. Er verschoot een ster, de kale struiken ritselden; ergens, ver, reed nog een late auto.

M. A. M. RENES—BOLDINGH

„Hij is er niet, kinderen. Er is niemand. Kom, we gaan weer naar bed.”

En even later, met een flauwen afglans van haar eerste triomfen over hem: „Mij had hij wel geantwoord. Neen, hij is er niet. Kom, ga mee naar boven.”

Dralend zette de familie zich in beweging, trapopwaarts. Veel werd er niet gesproken. Allen voelden zich wat geestelijk onlekker, en waren bovendien verkleumd van koude.

„Maar die bel dan. Want er is toch gebeld.”

„Misschien was hij niet goed aangedrukt en stak een eindje uit. Dan hoeft er maar even een trilling te zijn en hij schiet naar binnen, en 't lijkt alsof er gebeld wordt,” zei kalm de stem van Ans. „Dat is bij ons thuis ook wel eens gebeurd.”

„Ja, misschien!” gaven, aarzelend, de schoonzusjes toe. 't Leek hun in dit geval niet de oplossing te zijn.

Ben bracht z'n moeder tot in haar slaapkamer. Voorzichtig kuste hij haar op 't voorhoofd en streelde zachtjes haar haren.

„Vindt u 't jammer, mama? Hadt u hem graag hier gehad?”

En zij, moe opeens: „Nee jongen, 't is beter zoo. Welterusten, hoor.”